



Lausunto
10.11.2025
Dnro 001/81/2025
Markus Penttinen

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 7.11.2025

U 48/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista 1.) ehdotus neuvoston asetukseksi vuosia 2028-2034 koskevan monivuotisen rahoituskehysten vahvistamisesta (rahoituskehysasetus); 2.) ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä (omien varojen päätös); 3.) ehdotus Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission väliseksi toimielinten sopimukseksi (toimielinten välinen sopimus talousarvioyhteistyöstä)

Akava ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa. Ohessa Akavan näkemyksiä komission 2028–2034 -budjettiesityksestä ja EU:n omista varoista.

1. Yleisesti komission budjettiesitys on *oikeansuuntainen*. Se mahdollistaa budjetin muokkaamisen muuttuvien tarpeiden pohjalta, painottaa osaamista ja kilpailukykyä ja vahventaa oikeusvaltioperiaatetta.
2. *Oikeusvaltiovaatimus* on ulotettava kaikkiin budjettiluokkiin ja EU:n perusoikeusasiakirjan noudattaminen ennakkoehdona rahoituksella saamiselle. Komission esitys näiden asioiden vahvistamisesta on oikeansuuntainen ja lisäksi varojen saamisen ehdona oltava tutkimuksen, tieteen, opetuksen ja taiteen vapaus.
3. Budjetin *painopisteen siirto osaamiseen, kilpailukykyyn* jne. on oikea esimerkiksi Mario Draghin raportin taustaa vasten (EU-alueen innovaatiovaje jne). Esitetty EU:n tutkimusohjelman varojen nosto 100 % sekä Erasmus-ohjelman 30-50 % ovat vähimmäistaso korotuksille ja näistä syytä pitää kiinni.
4. Aluepoliittiset koheesiovarat ja maataloustuet ehdotetaan yhdistettäväksi rahanjaoltaan kansallisesti päätettäväksi suunnitelmiksi, joissa on vähintään 14 % kiintiö ”sosiaaliin” toimenpiteisiin. Painotamme näissä toimissa osaamista ja koulutusta (myös syrjäytymisen torjuntakeinona) ja sitä että kyseinen kiintiö saisi olla korkeampikin kuin 14 %.
5. EU:n *omien varojen* lisäys on oikeansuuntaista ajattelua. Viime ajat budjetti on perustunut pitkälti jäsenmaiden maksuieriin, jonka takia koko ”harjoitus” on saanut maaottelun piirteitä; sisällön ja lisäarvon sijasta rahasaanto hallinnut keskusteluja. Budjetin varojen tuottavuuden pitäisi kuitenkin olla kärkisijoilla päätöksien pohjana. Omien varojen tulisi kattaa ainakin nykyistä suurempi osuus EU:n menoista.
6. Perustettavan kilpailukykyrahaston varajaan tulee perustua *laatuksiteereihin* eikä erilaisiin kiintiöihin. Varajaan kriteeristö jää silti osin epäselväksi. Kiky-rahaston

Lausunto

10.11.2025

Dnro 001/81/2025

Markus Penttinen

tuettava vain tuottavimpia ja innovatiivisimpia hankkeita. Kilpailukykyrahastolla on myös kytkös valtiontukisääntöihin eli millä ehdoilla jäsenmaat voivat jakaa yritystukia. Kiristys niissä tarvittaisiin osana budjetin hyväksymistä.

7. Nykyisiä lukumäärältään yli puoltasataa eri EU-ohjelmaa *vähennetään*. Ohjelmia on ollutkin liikaa ja päällekkäisyydet paikoin ilmeisiä.
8. Ympäristö- ja ilmastotoimille on vuosille 2028-34 varattu 35 % läpileikkaava tavoite budjettiesityksessä muistuttaen osin nykyisen budjetin järjestelmää. Pidämme tätä esitystä tärkeänä, mutta biodiversiteetille olisi syytä säilyttää oma tavoite ilmaston ohella. Toisekseen on olennaista, että ongelmien ennaltaehkäisy tutkimuksella, innovaatioilla, kiertotalouden edistämällä, energiasiirtymällä ja vastaavilla on keskeisessä roolissa ongelmiin sopeutumisen sijasta.
9. *Puolustus ja Ukrainan tukeminen* itsestään selvää ja kyse vahvasti myös EU:n ja Suomen omasta edusta. Lisäksi esityksessä maininta Venäjän rajasta rahoitusta puoltavana kriteerinä ainakin sisä- ja maahanmuuttoasioissa (miten muissa budjettiluokissa?) sopii mm. ottaen huomioon Itä-Suomen tilanne.

Akava ry:n puolesta

Markus Penttinen

EU-vaikuttamisen päällikkö

Akava ry

www.akava.fi

Rautatieläisenkatu 6

00520 Helsinki

y-tunnus (0200918-0)